Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2024/2374

10.10.2024.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES) 2024/2374

(2024. gada 11. aprīlis)

ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par kopuzņēmuma "Eiropas vienotās gaisa telpas *ATM* pētniecība 3" 2022. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu

EIROPAS PARLAMENTS,

— ņemot vērā lēmumu par kopuzņēmuma "Eiropas vienotās gaisa telpas *ATM* pētniecība 3" 2022. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,

— ņemot vērā Reglamenta 100. pantu un V pielikumu,

— ņemot vērā Transporta un tūrisma komitejas atzinumu,

— ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A9-0094/2024),

A. tā kā kopuzņēmumu "Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības pētniecība 3" (kopuzņēmums *SESAR 3*), kurš atrodas Briselē, pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" izveidoja 2021. gada novembrī uz laiku līdz 2031. gada 31. decembrim ([1]); tā kā kopuzņēmums *SESAR 3* aizstāja un turpināja kopuzņēmumu *SESAR*, ko izveidoja Septītajā pētniecības pamatprogrammā 2007. gada februārī uz 8 gadiem ([2]) (*SESAR 1*) un kura darbības laiku 2014. gada jūnijā pagarināja, lai tas turpinātu darboties pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" līdz 2024. gada 31. decembrim ([3]);

B. tā kā kopuzņēmums ir publiskā un privātā sektora partnerība ar mērķi izstrādāt modernizētu gaisa satiksmes pārvaldību (*ATM*) Eiropā un ar pētniecības un inovācijas palīdzību paātrināt digitālās Eiropas gaisa telpas izveidi; tā kā tā dibinātāji ir Savienība, ko pārstāv Komisija, Eiropas Aeronavigācijas drošības organizācija (Eirokontrole) un vairāk nekā 50 organizācijas, kas aptver visu aviācijas vērtību ķēdi, no lidostām, visu kategoriju gaisa telpas izmantotājiem, aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējiem, dronu pilotiem un pakalpojumu sniedzējiem, ražošanas nozari un zinātnieku aprindām;

C. tā kā, lai palielinātu pārredzamību, visiem kopuzņēmumiem savos gada pārskatos būtu jānorāda attiecīgā informācija par dalībnieku iemaksām programmu līmenī; tā kā par katru programmu, saskaņā ar kuru kopuzņēmumi darbojas, tiem līdz gada beigām jāsniedz visa attiecīgā informācija par katru dalībnieku kategoriju, tostarp attiecīgajai programmai juridiski noteiktie iemaksu mērķrādītāji, saņemto iemaksu apmērs un juridisko saistību apmērs, tā kā kopuzņēmumam būtu jāturpina uzlabot pārredzamību,

Vispārīgas piezīmes

1. pēc iepazīšanās ar konsolidēto gada darbības pārskatu ([4]) norāda, ka Eiropas digitālās gaisa telpas programma tika uzsākta 2022. gadā, apstiprinot daudzgadu darba programmu un pirmo pusgada darba programmu un izsludinot pirmos divus uzaicinājumus pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" ietvaros veikt 1) izpētes un rūpnieciskos pētījumus un 2) paātrināt virzību uz inovāciju un ieviešanu tirgū; norāda, ka no 127 saņemtajiem projektu pieteikumiem ir atlasīti 48, kas kopā veido ieguldījumus 350 miljonu EUR apmērā;

2. atzinīgi vērtē kopuzņēmuma reakciju uz nelikumīgo un nepamatoto Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, jo tika ietekmētas dažas satiksmes plūsmas un bija jāpielāgo kopuzņēmuma gaisa satiksmes vadības (*ATC*) darbības, kā rezultātā palielinājās vajadzība pēc gaisa satiksmes vadības dispečeriem (*ATCO*);

([1]) Padomes Regula (ES) 2021/2085 (2021. gada 19. novembris), ar ko izveido kopuzņēmumus pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" un atceļ Regulas (EK) Nr. 219/2007, (ES) Nr. 557/2014, (ES) Nr. 558/2014, (ES) Nr. 559/2014, (ES) Nr. 560/2014, (ES) Nr. 561/2014 un (ES) Nr. 642/2014 (OV L 427, 30.11.2021., 17. lpp.).

([2]) Padomes Regula (EK) Nr. 219/2007 (2007. gada 27. februāris), ar ko izveido Kopuzņēmumu, lai izstrādātu jaunas paaudzes Eiropas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmu (*SESAR*) (OV L 64, 2.3.2007., 1. lpp.).

([3]) Padomes Regula (ES) Nr. 721/2014 (2014. gada 16. jūnijs), ar kuru Regulu (EK) Nr. 219/2007, ar ko izveido Kopuzņēmumu, lai izstrādātu jaunas paaudzes Eiropas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmu (*SESAR*), groza attiecībā uz Kopuzņēmuma darbības termiņa pagarināšanu līdz 2024. gadam (OV L 192, 1.7.2014., 1. lpp.).

([4]) https://www.sesarju.eu/node/4509.

3. norāda, ka 2022. gadā kopuzņēmums guva panākumus, pabeidzot programmas *SESAR 2020* pētniecības un inovācijas pasākumus, vienlaikus ļaujot pilnībā darboties jaunajai kopuzņēmuma *SESAR 3* partnerībai un uzsākt Eiropas digitālās gaisa telpas pētniecības un inovācijas programmu;

4. turklāt norāda, ka izstrādātās darbības ir nozīmīgs ieguldījums šādās Eiropas Komisijas stratēģiskajās prioritātēs un iniciatīvās, proti, "Eiropas vienotā gaisa telpa", "Eiropas zaļais kurss" un "Digitālajam laikmetam gatava Eiropa";

Budžeta un finanšu pārvaldība

5. atzinīgi vērtē kopuzņēmuma reakciju uz nelikumīgo un nepamatoto Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, jo tika ietekmētas dažas satiksmes plūsmas un bija jāpielāgo kopuzņēmuma *ATC* darbības, kā rezultātā palielinājās vajadzība pēc *ATCO*;

6. norāda, ka 2022. gadam pieejamais budžets ([5]) bija 146,9 miljoni EUR maksājumu apropriācijās (69,9 miljoni EUR 2021. gadā) un 158,8 miljoni EUR saistību apropriācijās (34,8 miljoni EUR 2021. gadā);

7. norāda, ka izmaiņas kopuzņēmuma budžeta apmērā lielā mērā ir atkarīgas no daudzgadu pētniecības un inovācijas programmu īstenošanas posma; norāda, ka 2022. gadā kopuzņēmums sāka darbību līdz ar pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" īstenošanu, tāpēc 2022. gada budžetā ir iekļauts saistību budžets pirmajiem 2022. gadā plānotajiem "Apvārsnis Eiropa" uzaicinājumiem un maksājumu budžets saistītajiem priekšfinansējuma maksājumiem;

8. norāda, ka kopuzņēmuma valde 2021. gada decembrī pieņēma 2022. gada budžetu un ka ar šo lēmumu tika apstiprināti daži pārejas elementi saistībā ar kopuzņēmuma *SESAR 3* gada darba programmu, budžetu, štatu sarakstu un iepirkuma plānu 2021. un 2022. gadam; norāda, ka 2022. gada budžets tika grozīts divas reizes 2022. gada oktobrī un ar trešo grozījumu – 2022. gada decembrī ([6]);

9. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas (palāta) ziņojumu norāda, ka kopuzņēmuma 2022. gada pārskatos atzītās iemaksu summas pa dalībnieku kategorijām (Savienība, privātie dalībnieki un Eirokontrole) būtiski atšķiras cita no citas; norāda, ka tas ir tāpēc, ka Savienības naudas iemaksas tiek validētas un atzītas, kad tās tiek izmaksātas kopuzņēmumam projekta īstenošanas sākumā, bet dalībnieku iemaksas natūrā tiek atzītas tikai pēc projekta īstenošanā radušos un deklarēto izmaksu validācijas;

10. norāda, ka starpība starp atzītajām summām, ko veido iemaksas naudā, no vienas puses, un iemaksas natūrā, no otras puses, būtu jāsamazina, sniedzot informāciju par kopuzņēmuma dalībnieku juridiskajām saistībām gada beigās, ņemot vērā parakstītos dotācijas nolīgumus un līgumus;

11. attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" īstenošanu norāda, ka 2022. gada beigās kopuzņēmums bija pilnībā uzņēmies saistības par maksimālajām ES pamatdarbības iemaksām 555,8 miljonu EUR apmērā par pamatprogrammā parakstītajiem dotācijas nolīgumiem un līgumiem un ka no šīs summas, par kuru uzņemtas saistības, aptuveni 65,7 miljoni EUR (jeb 11,8 %) vēl būs jāizmaksā turpmākajos gados par projektiem un līgumiem, kas vēl jāpabeidz; turklāt norāda, ka privātie dalībnieki bija uzņēmušies juridiskas saistības nodrošināt savas iemaksas natūrā 280 miljonu EUR apmērā, kas noteikts par mērķi nozares dalībnieku nolīgumā, un ka no šīs summas 2022. gada beigās nozares dalībnieki ziņoja par 278,5 miljoniem EUR (jeb 99,5 %); turklāt norāda, ka Eirokontrole bija pilnībā apņēmusies nodrošināt iemaksas pamatdarbībās mērķrādītāja 467 miljonu EUR apmērā, kā noteikts divpusējā nolīgumā, un ka no šīs summas 2022. gada beigās tā ziņoja par 313,6 miljoniem EUR (jeb 67 % no mērķrādītāja);

12. norāda, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbībām kopuzņēmums nesaņēma jaunas pamatdarbības saistību apropriācijas, jo tas bija pabeidzis pēdējo uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus līdz 2020. gada beigām; norāda, ka kopuzņēmuma 2022. gada darbības budžeta izpildes līmenis bija ievērojami zemāks nekā iepriekšējos gados (54 % 2022. gadā, 93 % 2021. gadā), jo pēc Covid-19 krīzes un agresijas kara pret Ukrainu dēļ pieauga izmaksas un piegādes problēmas, ar kurām saskārās atbalsta saņēmēji; norāda, ka tāpēc lielākā daļa pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektu bija jāpagarina un galīgie maksājumi bija jāatliek uz 2023. gadu;

([5]) Tas ietver iepriekšējo gadu neizlietotās apropriācijas, kas ir ieskaitītas atpakaļ 2022. gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([6]) Konsolidētais gada darbības pārskats (59. lpp.).

13. norāda, ka pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" saistību apropriācijas 2022. gadam tika pilnībā izpildītas pirmajiem diviem dotāciju uzaicinājumiem, kas tika izsludināti 2022. gada aprīlī; norāda, ka Komisija šo projektu īstenošanai 2022. gadā veica naudas iemaksas 83,5 miljonu EUR apmērā; tomēr norāda, ka, tā kā novērtēšanas posms līdz gada beigām vēl nebija pabeigts, naudas iemaksas var izmantot un saistītos priekšfinansējuma maksājumus veikt tikai 2023. gada pirmajā pusē, kad ir parakstīti dotācijas nolīgumi;

14. atzinīgi vērtē to, ka kopuzņēmums turpināja pārvaldīt 71 projektu izpētes, rūpniecības un validācijas pētniecības jomā, kuros piedalījās 300 dažādi atbalsta saņēmēji, no kuriem gandrīz 20 % ir MVU, 17 % ir augstākās izglītības iestādes un 9 % – pētniecības organizācijas; atgādina, ka kopuzņēmums paver MVU jaunas iespējas;

15. norāda, ka 2022. gadā kopuzņēmums turpināja stiprināt partnerību ar Eiropas Savienības Aviācijas drošības aģentūru (*EASA*), lai veicinātu sadarbību ar to pakalpojumu līmeņa vienošanās (*SLA*) ietvaros un uzdotu *EASA* sniegt pakalpojumus gaisa satiksmes pārvaldības / aeronavigācijas pakalpojumu jomā, tostarp ieviešot Eiropas vienoto gaisa telpu; uzsver, ka ir svarīgi turpināt Eiropas vienotās gaisa telpas attīstību;

16. pieņem zināšanai 2022. gada pārpalikumu 107,2 miljonu EUR apmērā, kas saistīts ar Vienotā pamatakta novēlotu pieņemšanu;

17. uzsver kopuzņēmuma nozīmi Eiropas digitālās gaisa telpas izveidē, kā rezultātā tiek īstenoti 48 atlasīti projekti, tostarp uzsākti 5 digitālās gaisa telpas demonstrācijas projekti, un to kopējās investīcijas ir 350 miljoni EUR; atzinīgi vērtē kopš 2011. gada notiekošo ciešo dialogu starp kopuzņēmumu un Eiropas Aizsardzības aģentūru (EAA) par militāriem jautājumiem un programmu "Digitālā Eiropas gaisa telpa"; norāda, ka EAA tagad ir galvenais saziņas punkts starp programmu "Digitālā Eiropas gaisa telpa", no vienas puses, un militāro aviāciju un ATM, no otras puses, un ir atbildīga par militāro viedokļu saskaņošanu attiecībā uz Eiropas vienoto gaisa telpu un *SESAR*;

Pārvaldības un kontroles sistēmas

18. norāda, ka attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un "Apvārsnis Eiropa" izdevumiem *ex post* revīzijas veica Komisijas *RTD* ĢD Kopējais revīzijas dienests; norāda, ka attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" izdevumiem (dzēšana un galīgie maksājumi) kopuzņēmums ziņoja, ka reprezentatīvais kļūdu īpatsvars bija 2,4 % un atlikušo kļūdu īpatsvars bija 1,8 % ([7]); norāda, ka attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" *ex post* revīzijas vēl nav veiktas, jo pirmie starpposma maksājumi ir paredzēti tikai 2024. gadā;

19. norāda, ka, lai novērtētu kopuzņēmuma kontroles mehānismus, ko piemēro pamatdarbības maksājumiem, Revīzijas palāta revidēja izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumiem, kuri 2022. gadā veikti galasaņēmēju līmenī ([8]); turklāt norāda, ka Revīzijas palāta izlasē iekļauto kopuzņēmuma atbalsta saņēmēju līmenī nav atradusi nopietnas skaitļos izsakāmas kļūdas; tomēr norāda, ka vienā gadījumā Revīzijas palāta ziņoja par sistēmisku problēmu, kas izrietēja no neattiecināmām izmaksām, kuras atbalsta saņēmējs deklarējis par neobligātiem finanšu pārskata apliecinājumiem saistībā ar starpposma finanšu pārskatiem;

20. norāda, ka Revīzijas palātas ieskatā kopuzņēmumam, tai skaitā *SESAR 3*, trūkst strukturētas, uz risku balstītas pieejas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dotāciju *ex ante* pārbaudēm;

21. atgādina, ka saskaņā ar kopuzņēmumu finanšu noteikumu 21. pantu *ex ante* kontroles mehānismu mērķis ir nepieļaut kļūdas un pārkāpumus pirms darbību atļaušanas un mazināt risku, ka mērķi netiks sasniegti;

22. šajā sakarā norāda, ka, pamatojoties uz kopuzņēmuma *SESAR* iekšējās dokumentācijas pārbaudi un kopuzņēmuma darbinieku iztaujāšanu, Revīzijas palāta konstatēja, ka 2022. gada beigās kopuzņēmuma riska uzraudzības pieeja attiecās tikai uz galvenajiem atbalsta saņēmējiem, par kuriem bija veikta *ex post* revīzija; turklāt norāda, ka tāpēc potenciāli riskanti saņēmēji, par kuriem vēl nav veikta *ex post* revīzija, un jaunpienācēji riska novērtējumā netika iekļauti;

([7]) Konsolidētais gada darbības pārskats, 4.1.1.2.3. nodaļa.

([8]) Attiecībā uz atbalsta saņēmēju līmenī pārbaudītajiem dotāciju maksājumu darījumiem par skaitļos izsakāmām kļūdām ir jāziņo tad, ja tās pārsniedz 1 % no revidētajām izmaksām.

23. norāda arī, ka kopuzņēmums nenovērtēja risku projekta līmenī;

24. aicina kopuzņēmumu uzlabot savu riska uzraudzības pieeju *ex ante* kontroles mehānismiem, lai apzinātu potenciāli riskantus saņēmējus, kas pašlaik nav iekļauti datu kopā (piemēram, saņēmējus, par kuriem vēl nav veikta *ex post* revīzija, un jaunpienācējus), un riskantus projektus.

25. aicina kopuzņēmumu novērst nepilnības pastiprinātā uzraudzības instrumenta izmantošanā ([9]); šajā sakarā atgādina, ka rīks ir izstrādāts, lai palīdzētu mērķtiecīgi veikt *ex ante* kontroli attiecībā uz vissvarīgākajiem riskiem, kas novērtēti attiecībā uz projektu vai saņēmējiem, ļaujot amatpersonai jebkurā brīdī projekta īstenošanas laikā reģistrēt identificētos svarīgos riskus un izsekot attiecīgajām uzraudzības un riska mazināšanas darbībām;

26. norāda, ka, lai rīku varētu efektīvi un lietderīgi izmantot, amatpersonām jānosaka atbilstošs un sasniedzams termiņš pastiprinātas uzraudzības darbības plānotai pabeigšanai; tomēr norāda, ka kopuzņēmuma gadījumā, beidzoties noteiktajam termiņam, pastiprinātas uzraudzības atzīme netika ne atjaunota, ne noņemta, turklāt pēc kontroles pasākumu īstenošanas amatpersona nebija par jaunu novērtējusi riska līmeni;

27. piekrīt Revīzijas palātai, ka kopuzņēmumam būtu jānodrošina, ka visas pastiprinātas uzraudzības darbības tiek papildinātas ar īpašām kontroles darbībām, kas vērstas uz apzinātajiem riskiem, un ka tām iepriekš noteiktā termiņā tiek veikta pēcpārbaude;

28. norāda, ka saskaņā ar Revīzijas palātas novērtējumu pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" arvien svarīgāk ir kļuvis tas, lai dotāciju pārvaldībai kopuzņēmumi īstenotu savai darbībai specifisku un uz risku balstītu pieeju;

29. uzsver, ka kopuzņēmuma finansējuma saņēmējs un/vai projekta struktūra programmas "Apvārsnis Eiropa" ietvaros būtiski mainās, piemēram, palielinās MVU, jaunpienācēju un lielāku konsorciju skaits, kā arī ir ieviesta prasība pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" darbībām izmantot tikai atklātas konkursa procedūras, tāpēc iepriekšējās programmās apzinātie riska faktori var vairs nebūt atbilstīgi un var rasties jauni riska faktori;

30. piekrīt Revīzijas palātai, ka šīs izmaiņas parāda – ir svarīgi, lai kopuzņēmums dotāciju pārvaldībā īstenotu vai pielāgotu savai darbībai specifisku un uz risku balstīto pieeju;

31. atzinīgi vērtē kopuzņēmuma apņemšanos novērst jaunos riska faktorus, kas izriet no pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" regulējuma, un pielāgot tā jauno uz risku balstīto pieeju *ex ante* kontrolēm, kā arī ieviest jaunus uz risku balstītus instrumentus risku novērtēšanai projektu līmenī un attiecībā uz jaunpienācējiem; aicina kopuzņēmumu 2023. gada darbības pārskatā sniegt informāciju par minētajām darbībām;

Iepirkums un personāls

32. norāda, ka, ņemot vērā darbības izvēršanas pasākumus, kopuzņēmums galveno uzmanību pievērsa to spēkā esošo līgumu pārvaldībai, uz kuriem attiecas pamatdarbības apropriācijas, un īpašu programmas pārvaldības pakalpojumu sniedzēju atlasei, un tādēļ kopuzņēmums nolēma pārcelt dažu pamatdarbības iepirkumu provizoriskos datumus uz 2023. gada pirmo ceturksni;

33. norāda, ka kopuzņēmuma apstiprinātajā 2022. gada štatu sarakstā ir paredzēti 37 pagaidu darbinieki, 1 līgumdarbinieks un 2 norīkotie valstu eksperti, kā noteikts Eiropas Savienības gada vispārējā budžetā, kas paredzēts Eiropas Komisijai;

([9]) Saskaņā ar 3.2.2. iedaļu par pastiprinātu uzraudzību *CIC* (Komisijas *RTD* ĢD Kopīgais īstenošanas centrs) norādījumos par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" *ex ante* kontrolēm pastiprinātais uzraudzības rīks palīdz amatpersonām, kas strādā ar dotācijām (projektu amatpersonām, finanšu amatpersonām un juridiskajām amatpersonām), veikt projektu vai saņēmēju riska novērtējumu.

34. norāda, ka 2022. gadā efektīva personāla sadale joprojām bija kopuzņēmuma prioritāte un ka centieni tika vērsti uz personāla profesionālo un karjeras attīstību, papildus nodrošinot, ka norīkotais personāls tiek izmantots visekonomiskākajā, efektīvākajā un lietderīgākajā veidā;

35. norāda, ka vakanču īpatsvars 2022. gada beigās bija 8,1 %; pēc iepazīšanās ar konsolidēto gada darbības pārskatu norāda, ka, tā kā kopuzņēmuma štatu sarakstā ir tikai 37 pagaidu darbinieku amata vietas, katra pagaidu darbinieku aiziešana palielina attiecīgo vakanču īpatsvaru par 2,7 %;

36. norāda, ka *Sysper Job* informācijas sistēmas moduļa ieviešana tika sākta 2022. gadā; atzīmē, ka saskaņā ar konsolidēto gada darbības pārskatu, kopuzņēmums pabeigs cilvēkresursu vadības sistēmas *Sysper* izveidi 2023. gadā;

37. norāda, ka attiecībā uz dzimumu un ģeogrāfisko līdzsvaru kopuzņēmums joprojām ir apņēmies nodrošināt, ka tā kopējais līdzsvars saglabājas stabils; norāda, ka 2022. gada beigās 59 % no 37 darbiniekiem bija sievietes un 41 % – vīrieši, pārstāvot 15 valstspiederības;

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

38. norāda, ka kopuzņēmumu īpašajos gada pārskatos iekļautie "apsvērumi" faktiski ir Revīzijas palātas "ieteikumi bez noteikta termiņa"; norāda, ka Revīzijas palāta katru gadu veic pēcpārbaudes saistībā ar minētajiem apsvērumiem, novērtējot to statusu kā "atvērtu" vai "slēgtu";

39. atzinīgi vērtē to, ka kopuzņēmums ir rīkojies, reaģējot uz 2021. gadā publicēto Revīzijas palātas apsvērumu.